

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

МАЛУНЦЬ БЕЛЛА ЕРІКІВНА

УДК 343.141/143

СУБ'ЄКТИ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ
У ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ ТА У ПРОВАДЖЕННІ
В СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор юридичних наук, доцент
ГЛОВЮК Ірина Василівна,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри кримінального процесу

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
ГРИНЮК Володимир Олексійович,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
доцент кафедри правосуддя;

кандидат юридичних наук, доцент
ЛУЦИК Василь Васильович,
Львівський державний університет
внутрішніх справ,
завідувач кафедри кримінально-правових
дисциплін

Захист відбудеться «_____» _____ 2019 р. о _____ годині
на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03 Національного
університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса,
Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного
університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса,
вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий «_____» _____ 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Лагутіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Реалізація завдань кримінального провадження нерозривно пов'язана зі здійсненням кримінальних процесуальних функцій, однією з яких є кримінальне переслідування, що відноситься до переліку основних. Відсутність нормативного закріплення цього терміну в КПК України у контексті кримінальної процесуальної функції не перешкоджає його доктринальному дослідженню, враховуючи історію його вживання у нормативно-правових актах, які діяли на території України, використання у законодавстві деяких зарубіжних держав, міжнародних актах, а також у Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженій Указом Президента України від 8 квітня 2008 р. та у проєкті КПК України №1233. Виходячи із системної концепції кримінальної процесуальної функції, при характеристиці функції необхідною є розробка її суб'єктного елементу.

Суб'єкти кримінального переслідування є частиною більш широкого поняття – суб'єктів кримінального провадження. Кримінальне провадження реалізується виключно за рахунок уповноважених на те суб'єктів. Відповідно, лише чітка та послідовна регламентація процесуальних можливостей усіх суб'єктів кримінального провадження дозволить повною мірою забезпечити виконання всіх завдань кримінального провадження, що передбачені ст. 2 КПК України, а також забезпечити законне та неупереджене здійснення владних повноважень із повним дотриманням положень Конституції України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та КПК України. І передусім це стосується тих суб'єктів, які реалізують кримінальне переслідування, зважаючи на цільову спрямованість кримінального переслідування та можливість застосування обмеження прав людини при його здійсненні, яке має бути законним, мати легітимну мету та відповідати критерію пропорційності.

Динаміка чинного кримінального процесуального законодавства демонструє відсутність системності у тих змінах та доповненнях, які регламентують кримінальну процесуальну компетенцію та кримінальний процесуальний статус суб'єктів кримінального переслідування. Це стосується і відсутності кореляції положень Конституції України, Закону України «Про прокуратуру» та КПК України; Конституції України, Закону України «Про Державне бюро розслідувань» та КПК України; непослідовного характеру визначення повноважень слідчого та оперативних підрозділів тощо.

Ці та інші питання, пов'язані з суб'єктами кримінального переслідування, досліджувалися у наукових працях таких учених, як: Н.В. Азаренок, Ю. П. Аленін, В.О. Андреянов, В.Б. Андрусак, А.Л. Аристархов, К.К. Арушанян, А. М. Баксалова, Р.Г. Бубнов, Р.В. Войтюк, О.В. Воронін, М.О. Ворончихін, І.В. Гловюк, В.О. Гринюк,

Н.В. Гуменна, З.Д. Єнікєєв, О.Д. Жук, Л.В. Карабут, П.М. Каркач, О.О. Кіпер, В.В. Колодчин, В.П. Корж, Ю.В. Коробко, Г.Н. Корольов, А.В. Лапкін, О.М. Ларін, В.В. Луцик, Р.В. Мазюк, В.Т. Маляренко, Т.А. Михайлова, Г.В. Мовчан, Г.В. Остафійчук, С.І. Перепелиця, Д.О. Пилипенко, М.А. Погорецький, О. В. Римарчук, В.М. Сакал, Т.П. Сапронова, І.А. Тітко, О.О. Толкаченко, Г.Є. Тюрін, А.А. Щадило, Н.І. Щегель та ін. На рівні дисертаційних та монографічних досліджень в Україні після набуття чинності КПК України 2012 р. даною проблематикою займалися І.В. Гловюк, В.О. Гринюк, Н.В. Гуменна, Ю.В. Коробко, Г.В. Остафійчук, Д.О. Пилипенко, І.В. Рогатюк, М.В. Черноусько, В.М. Юрчишин.

Проте, питання суб'єктів кримінального переслідування досліджувалися або у контексті більш широкої проблематики – кримінального переслідування, обвинувачення, або у контексті кримінальної процесуальної компетенції та/або кримінального процесуального статусу окремих суб'єктів, які цю функцію реалізують. Відповідно, комплексний аналіз суб'єктів кримінального переслідування в доктрині кримінального процесу спеціально не здійснювався. Натепер у кримінальній процесуальній доктрині відсутнє ґрунтовне комплексне дослідження суб'єктів кримінального переслідування у досудовому розслідуванні та у суді першої інстанції в їх взаємодії та взаємозв'язку.

Це, а також наявність достатньо великої кількості нормативних новел, динаміки законодавства, що стосується статусу суб'єктів кримінального переслідування, зумовлюють актуальність обраної теми даного дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими дослідженнями. Дисертаційне дослідження виконане в межах плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» «Удосконалення сучасного кримінально-процесуального законодавства та забезпечення його ефективності в умовах правової реформи» на 2011-2015 рр. як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» на 2011-2015 рр. (ДРН 0110U00671), а також плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» «Динаміка кримінального процесуального законодавства України: досвід та перспективи» на 2016-2020 рр. як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» на 2016-2020 рр. (ДРН 0116U0184).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка теоретичної концепції суб'єктів кримінального переслідування у досудовому провадженні та в суді першої інстанції, та підготовка

науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення положень чинного КПК України у цій сфері.

Для досягнення зазначеної мети у дисертації вирішувалися такі завдання:

з'ясувати сутність та правову природу суб'єктів кримінального переслідування;

встановити початковий та кінцевий моменти кримінального переслідування;

визначити коло суб'єктів кримінального переслідування та критерії їх класифікації;

охарактеризувати процесуальне становище прокурора як суб'єкта кримінального переслідування на початковому етапі досудового розслідування;

визначити можливість здійснення контролю за прокурором при самостійному проведенні ним слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у досудовому розслідуванні;

розкрити особливості процедури повідомлення особі про підозру як один із способів реалізації кримінального переслідування;

охарактеризувати процесуальні можливості представника та законного представника потерпілого в частині подання доказів в ході кримінального переслідування;

розкрити особливості ініціювання проведення експертизи потерпілим та цивільним позивачем у досудовому розслідуванні;

визначити підстави для зміни обвинувачення прокурором у судовому засіданні;

розкрити особливості процесуального становища потерпілого в якості суб'єкта кримінального переслідування в судовому засіданні;

встановити специфіку процесуального статусу цивільного позивача при реалізації ним кримінального переслідування.

Об'єктом дослідження є правовідносини, які виникають при реалізації суб'єктами кримінального переслідування відповідної кримінальної процесуальної функції.

Предметом дослідження є суб'єкти кримінального переслідування у досудовому провадженні та в суді першої інстанції за чинним КПК України.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в роботі були використані як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження. За допомогою діалектичного методу була досліджена проблематика визначення сутності та змісту кримінального переслідування (п.1.1). Метод історизму застосовувався при дослідженні розвитку законодавства з розглядуваної тематики (п.1.1). Формально-юридичний метод використовувався при дослідженні норм кримінального процесуального законодавства, судових рішень (розділи 1, 2, 3). Функціональний метод застосовувався для розкриття спрямованості діяльності усіх суб'єктів

кримінального переслідування у досудовому розслідуванні та в суді першої інстанції (розділи 2, 3). Метод системно-структурного аналізу допоміг розмежувати поняття «кримінальне переслідування», «обвинувачення» та «підозра» (п.1.1). Застосування методу системного аналізу дозволило виявити прогалини та колізії в КПК України та сформулювати практичні рекомендації щодо їх подолання (п.п. 1.4, розділи 2, 3). Соціологічний метод застосовувався при проведенні анкетування (п.п. 1.1, 1.4, 2.1, 2.2, 3.1, 3.3). Порівняльно-правовий метод використовувався при порівнянні актів законодавства України та законодавства окремих зарубіжних держав (п.п. 1.1, 3.2).

Теоретичною основою дисертаційного дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з історії та теорії держави і права, конституційного, кримінального, кримінального процесуального права, філософії тощо.

Нормативно-правову базу дослідження складають Конституція України, акти кримінального та кримінального процесуального законодавства України та деяких зарубіжних країн (Киргизька Республіка, Республіка Азербайджан, Республіка Білорусь, Туркменістан, Республіка Таджикистан та ін.), постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ, відомчі акти Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України тощо.

Емпіричну базу дисертаційного дослідження становлять результати проведеного соціологічного опитування 114 осіб, серед яких викладачів закладів вищої освіти – 54 особи, слідчих – 14 осіб, прокурорів – 12 осіб, адвокатів – 10 осіб, інших осіб – 4. Крім того, в роботі була використані ухвали слідчих суддів за 2015-2016 р., узагальнення практики розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим після прийняття КПК України 2012 року спеціальним комплексним дослідженням теоретичних та практичних проблем визначення процесуального статусу та компетенції суб'єктів кримінального переслідування у досудовому розслідуванні та в суді першої інстанції.

У межах здійсненого дослідження одержано такі результати, що мають наукову новизну:

вперше:

виділено форми кримінального переслідування: залежно від суб'єктної спрямованості, а саме: кримінальне переслідування, яке здійснюється стосовно фізичних осіб та стосовно юридичних осіб; за колом кримінально караних діянь: кримінальне переслідування злочинів та проступків;

обґрунтовано наявність «презумпції кримінального правопорушення», яка закладена у змісті ст. 214 КПК України та означає, що будь-яка інформація про кримінальне правопорушення, яка надійшла до

уповноваженої особи, вказує на існування події та складу кримінального правопорушення, поки інше не буде доведене у досудовому розслідуванні чи в суді;

здійснено класифікацію суб'єктів кримінального переслідування залежності від зацікавленості у результаті кримінального переслідування; залежно від стадій, на яких вони можуть реалізувати свої права та повноваження в рамках кримінального переслідування; за критерієм ініціації участі у кримінальному переслідуванні;

встановлено можливість розширювального тлумачення частини першої ст. 291 КПК України в частині визначення необмеженого переліку підстав складання обвинувального акту прокурором, серед яких окремо варто виділити таку підставу, як оперативність, яка не буде пов'язана зі спливом строку досудового розслідування;

запропоновано узгодити положення ст. ст. 291 та 338 КПК України в частині визначення підстав для зміни обвинувального акту в суді відносно положень, які стосуються відомостей обвинувального акту, а саме викласти частину першу ст. 338 КПК України у такій редакції: «З метою зміни правової кваліфікації та/або обсягу обвинувачення, а також за необхідності внесення змін до обвинувального акту прокурор має право змінити обвинувачення, якщо під час судового розгляду встановлені нові фактичні обставини кримінального правопорушення, у вчиненні якого обвинувачується особа»;

запропоновано уніфікований перелік прав потерпілого, якими він користується у випадку самостійного підтримання обвинувачення в суді у тому разі, коли прокурор відмовився від підтримання обвинувачення;

вдосконалено:

визначення суб'єктів кримінального переслідування як учасників кримінального провадження з урахуванням спрямованості функції як встановлення конкретної особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та щодо викриття цієї особи;

аргументацію необхідності здійснення контролю за діяльністю прокурора при самостійному проведенні ним слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій шляхом перевірки керівником відповідного органу прокуратури матеріалів, які були отримані в ході проведення таких дій;

дістало подальшого розвитку:

положення про тривалість кримінального переслідування, яке починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР (крім випадків затримання особи в порядку ст. ст. 207-208 КПК України) та закінчується в момент прийняття та проголошення кінцевого судового рішення судом першої інстанції;

визначення сутності доручень слідчого та прокурора у кримінальному провадженні, які мають прирівнюватися до рішень, про що необхідно внести відповідні зміни до ст. 110 КПК України;

теза про необхідність гармонізації положення ст. 40 та Параграфу 3 Глави 26 КПК України в частині встановлення процедури оскарження слідчим відмови прокурора у погодженні клопотання до слідчого судді про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій;

ідентифікація обсягу прав цивільного позивача, якими він може користуватися у судовому засіданні в якості суб'єкта кримінального переслідування, а саме: підтримати цивільний позов або відмовитись від нього; подавати докази на підтвердження цивільного позову; брати участь у дослідженні доказів, які стосуються цивільного позову та ін.

Практичне значення одержаних результатів. Наукові результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у:

науково-дослідній роботі – для подальшої розробки проблематики суб'єктів кримінального переслідування;

правотворчій діяльності – для розробки науково-обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства;

навчальному процесі – при викладенні нормативного курсу «Кримінальний процес», спеціальних курсів «Досудове розслідування», «Судове провадження», «Функціональна характеристика сучасного кримінального провадження», «Актуальні проблеми правосуддя у кримінальному провадженні», «Теорія та практика реалізації кримінально-процесуальних актів», «Процесуальне керівництво у досудовому провадженні», при підготовці робочих програм, підручників, навчально-методичних посібників із зазначених дисциплін (Акт впровадження Національного університету «Одеська юридична академія» від 17 вересня 2018 р.).

Апробація результатів дослідження. Висновки і положення дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданні кафедри кримінального процесу та міжкафедральному семінарі кафедр кримінального процесу та криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія». Основні результати наукового дослідження оприлюднені на: III Всеукраїнському науково-практичному семінарі «Теоретичні та практичні проблеми розвитку кримінального права і процесу» (м. Івано-Франківськ, 04 грудня 2014 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Боротьба зі злочинністю: теорія та практика» (м. Могильов, 20 березня 2015 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасне кримінальне провадження України: доктрина, нормативна регламентація та практика функціонування» (м. Одеса, 17 квітня 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Оперативно-розшукова діяльність та кримінальний процес: теоретико-праксиологічний дискурс щодо їх співвідношення в умовах реформування органів внутрішніх справ України» (м. Одеса, 22-23 квітня

2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України» (м. Одеса, 15-16 травня 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання державотворення в Україні» (м. Київ, 22 травня 2015 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції «Адвокатура: минуле та сучасність» (м. Одеса, 14 листопада 2015 р.); II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності» (м. Хмельницький, 02 березня 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції» (м. Одеса, 18 травня 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови» (м. Одеса, 16 червня 2018 р.).

Публікації. Основні положення дисертації відображені у 17 публікаціях, у тому числі 5 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 1 статті, опублікованій у зарубіжному періодичному виданні, та 10 тезах доповідей на наукових і науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, 3 розділів, що включають 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (194 найменування) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 230 сторінок, із них основний текст – 199 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, зазначено відомості про апробацію результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

Перший розділ «Суб'єкти кримінального переслідування у кримінальному провадженні» складається з чотирьох підрозділів, у яких проаналізовано сутність кримінального переслідування, визначено коло суб'єктів кримінального переслідування, підстави для їх класифікації та особливості процесуальних відносин.

У **підрозділі 1.1. «Поняття, правова природа та види кримінального переслідування»** досліджено сутність процесуальної категорії «кримінальне переслідування», її співвідношення з підозрою та обвинуваченням.

Зазначено, що початком кримінального переслідування слід вважати момент внесення відомостей до ЄРДР (крім випадків затримання особи в порядку ст. ст. 207-208 КПК України), а моментом закінчення

кримінального переслідування – винесення судом першої інстанції відповідного процесуального рішення по суті кримінального провадження.

Додатково обґрунтовано необхідність розмежування форм, етапів та видів кримінального переслідування. Крім поширених у кримінальній процесуальній доктрині форм кримінального переслідування, основними з яких є приватне та публічне, виділено також такі форми кримінального переслідування: кримінальне переслідування, яке здійснюється стосовно фізичних осіб та стосовно юридичних осіб; кримінальне переслідування стосовно злочинів та кримінальних проступків.

У підрозділі 1.2. «Поняття суб'єктів кримінального переслідування та проблеми визначення їх кола у кримінальному провадженні» запропоновано визначення суб'єктів кримінального переслідування та їх перелік. Доведено, що до суб'єктів кримінального переслідування відносяться прокурор, слідчий, оперативні підрозділи, потерпілий (його представник, законний представник), цивільний позивач (його представник, законний представник). Указано, що керівник органу досудового розслідування необґрунтовано віднесений у п. 19 частини першої ст. 3 КПК України до сторони обвинувачення і не може бути визнаний суб'єктом кримінального переслідування, оскільки: його повноваження спрямовані на організацію діяльності слідчих, які знаходяться у прямому підпорядкуванні до керівника органу досудового розслідування; керівник органу досудового розслідування не має права надавати слідчому доручення про проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, та не мають ознак кримінального переслідування.

Обґрунтовано, що цивільний позивач є суб'єктом кримінального переслідування, оскільки: відшкодування шкоди потерпілому напряму залежить від того, чи була доведена вина особи в суді, що є одним із визначальних елементів кримінального переслідування; основною метою кримінальної процесуальної діяльності цивільного позивача у кримінальному провадженні є успішна реалізація функції кримінального переслідування; при підтриманні цивільного позову його діяльність фактично спрямована на сприяння функції кримінального переслідування у кримінальному провадженні; цивільний позивач з огляду на специфічну позицію у кримінальному провадженні може володіти доказами, які не були відомі слідству та які допоможуть довести вину підозрюваного (обвинуваченого), підтримання цивільного позову може суттєво вплинути на хід всього кримінального провадження, та, як наслідок, на кримінальне переслідування.

У підрозділі 1.3. «Класифікація суб'єктів кримінального переслідування» проаналізовано наявні в доктрині кримінального процесу підстави для класифікації суб'єктів кримінального переслідування. Поділ суб'єктів кримінального переслідування проведено: залежно від зацікавленості у результаті кримінального переслідування; залежно від

стадій, на яких вони можуть реалізувати свої права та повноваження в рамках кримінального переслідування; за юридичною природою; за критерієм ініціації участі у кримінальному переслідуванні.

У **підрозділі 1.4. «Процесуальні відносини між суб'єктами кримінального переслідування»** зазначено, що правовідносини суб'єктів кримінального переслідування – це відносини кримінального процесуального характеру, які виникають між суб'єктами кримінального переслідування в ході формулювання твердження щодо причетності особи до вчиненого кримінального правопорушення та доведення цього твердження. Встановлено, що взаємовідносини суб'єктів кримінального переслідування базуються на певних принципах, серед яких виділено принцип єдності цілей суб'єктів кримінального переслідування та принцип розмежування інтересів суб'єктів кримінального переслідування.

Другий розділ «Суб'єкти кримінального переслідування у досудовому провадженні» складається з трьох підрозділів та присвячений аналізу статусу та повноважень суб'єктів кримінального переслідування у досудовому розслідуванні.

У **підрозділі 2.1. «Процесуальне становище прокурора як суб'єкта кримінального переслідування»** було досліджено процесуальні повноваження прокурора, які він реалізує в якості суб'єкта кримінального переслідування.

До повноважень прокурора як суб'єкта кримінального переслідування віднесено такі: починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених кримінальним процесуальним законодавством; особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному КПК України; самостійно подавати до слідчого судді клопотання у досудовому розслідуванні; самостійно повідомляти про підозру; самостійно скласти обвинувальний акт, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності, клопотання про застосування до особи примусових заходів медичного або виховного характеру.

У **підрозділі 2.2. «Процесуальне становище слідчого та оперативних підрозділів як суб'єктів кримінального переслідування»** доведено, що всі процесуальні повноваження слідчого, передбачені ч. 2 ст. 40 КПК України, реалізуються ним у межах кримінального переслідування. Виявлено низку колізій у положеннях КПК України стосовно повноважень слідчого як суб'єкта кримінального переслідування, в тому числі невідповідність процедури оскарження слідчим відмови прокурора у погодженні певних клопотань (ч. 3 ст. 40 КПК України) та процедура оскарження рішень, дій та бездіяльності прокурора (параграф 3 Глави 26 КПК України).

Стосовно повноважень оперативних підрозділів як суб'єкта кримінального переслідування, встановлено, що з метою виконання всіх завдань кримінального провадження слідчий та прокурор повинні бути наділені повноваженнями залучати оперативні підрозділи і для проведення

інших процесуальних дій. Для цього слід внести зміни до частини першої ст. 41 КПК України, а також до п. 5 частини другої ст. 36 КПК України (повноваження прокурора) та п. 3 частини другої ст. 40 КПК України (повноваження слідчого) щодо надання доручень оперативним підрозділам.

У підрозділі 2.3. «Потерпілий, цивільний позивач, їх представники та законні представники як суб'єкти кримінального переслідування» зазначено, що потерпілий може вважатися суб'єктом кримінального переслідування завдяки власному процесуальному інтересу в кримінальному провадженні та наявності відповідних прав, якими він був наділений законодавцем. При цьому реалізація потерпілим кримінального переслідування (і обвинувачення) – це його виключне право, а не обов'язок.

Аргументовано, що потерпілий може виконувати функцію кримінального переслідування не лише у кримінальних провадженнях у формі приватного обвинувачення. У провадженнях публічного обвинувачення потерпілий так само може збирати докази, що доводять вину особи, брати участь у дослідженні відповідних доказів у суді тощо.

Зважаючи на подібність кінцевих цілей, діяльність цивільного позивача також спрямована на викриття особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та на доведення її винуватості. Цивільний позивач, навіть не зважаючи на власну зацікавленість у результатах кримінального провадження, достатньо суттєво обмежений у своїх правах в якості суб'єкта кримінального переслідування.

Третій розділ «Суб'єкти кримінального переслідування в суді першої інстанції» складається з трьох підрозділів та присвячений аналізу статусу та повноважень суб'єктів кримінального переслідування у підготовчому судовому провадженні та в судовому розгляді.

У підрозділі 3.1. «Суб'єкти кримінального переслідування під час підготовчого судового провадження» зазначено, що у підготовчому провадженні беруть участь такі суб'єкти кримінального переслідування: прокурор, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник. Зроблено висновок, що у зв'язку із встановленням винуватості особи у підготовчому провадженні при затвердженні угоди, необхідно внести зміни до КПК України та чітко передбачити можливість сторін кримінального провадження подавати докази вже на стадії підготовчого провадження. Такі зміни не лише дозволять усунути колізії у відповідних статтях КПК України, а й дозволять суду прийняти за результатами підготовчого провадження законне та обґрунтоване рішення.

У підрозділі 3.2. «Особливості підтримання публічного обвинувачення прокурором у суді першої інстанції» досліджено проблемні аспекти підтримання прокурором публічного обвинувачення, розглянуто питання зміни прокурором меж судового розгляду. Доведено,

що найбільш оптимальним способом отримання доказів для обґрунтування додаткового обвинувачення в суді прокурором є проведення окремого досудового розслідування, адже чинний КПК України не має жодних обмежень у цьому плані. В ході такого окремого досудового розслідування можуть бути зібрані всі необхідні докази шляхом проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій. Якщо буде зібрано достатню сукупність доказів, особі, вина якої доводиться, повинно бути повідомлено про підозру та, в подальшому, ознайомлено з обвинувальним актом та надано матеріали кримінального провадження для ознайомлення. Після вчинення відповідних дій прокурор у первинному кримінальному провадженні повинен заявити клопотання про висунення додаткового обвинувачення.

У *підрозділі 3.3. «Роль потерпілого у підтриманні обвинувачення в суді першої інстанції»* зазначено, що найбільше роль потерпілого в якості суб'єкта кримінального переслідування проявляється при відмові прокурора від обвинувачення або зміні обвинувачення, адже в такому випадку саме на потерпілого перекладається обов'язок довести вину обвинуваченого. При цьому в КПК України відсутній єдиний перелік прав потерпілого, якими він може користуватися під час самостійного підтримання обвинувачення в суді. У зв'язку з цим, на підставі аналізу окремих положень КПК України, запропоновано власний перелік прав потерпілого при підтриманні ним обвинувачення.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** викладаються найбільш важливі теоретичні положення дисертаційного дослідження, формулюються пропозиції щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України.

1. Суб'єкти кримінального переслідування – це учасники кримінального провадження, що реалізують функцію кримінального переслідування, тобто здійснюють діяльність щодо встановлення конкретної особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, викриття цієї особи у досудовому розслідуванні та доведення її винуватості в суді шляхом реалізації владних повноважень або прав, якими вони наділені кримінальним процесуальним законодавством.

2. Існує законодавчо визначена «презумпція кримінального правопорушення» – будь-яка інформація про кримінальне правопорушення, що надійшла до уповноваженої особи і вказує на обов'язкове існування події та складу кримінального правопорушення, поки інше не буде доведено у досудовому розслідуванні чи в суді. Зважаючи на наявність такої презумпції, з самого початку будь-якого досудового розслідування основним завданням слідчого, крім встановлення фактичних обставин кримінального правопорушення, також буде пошук особи, яка вчинила

дане правопорушення. Тому початком кримінального переслідування слід вважати момент внесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення.

3. Залежно від зацікавленості у результаті кримінального переслідування суб'єкти кримінального переслідування поділяються на: суб'єктів, які мають публічний інтерес у результатах кримінального переслідування через наявність законодавчих приписів та владних повноважень; суб'єктів, які мають особисту зацікавленість у результатах кримінального переслідування; суб'єктів, які мають лише процесуальну зацікавленість у результатах кримінального переслідування та не володіють владними повноваженнями. Залежно від стадій, на яких вони можуть реалізувати свої права та повноваження в рамках кримінального переслідування, суб'єкти кримінального переслідування поділяються на: суб'єктів, які реалізують кримінальне переслідування лише на стадії досудового розслідування; суб'єктів, які здійснюють кримінальне переслідування на всіх стадіях, на яких таке переслідування відбувається. За юридичною природою суб'єкти кримінального переслідування поділяються на: суб'єктів кримінального переслідування – фізичних осіб та суб'єктів кримінального переслідування – юридичних осіб. За критерієм ініціації участі у кримінальному переслідуванні суб'єкти кримінального переслідування поділяються на: суб'єктів, які беруть участь у силу службових повноважень (прокурор, слідчий, оперативні підрозділи); суб'єктів, участь яких є ініціативною (потерпілий, цивільний позивач); суб'єктів, участь яких є похідною (законні представники, представники).

4. З метою гармонізації КПК України та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» в частині можливості проведення оперативно-розшукових заходів у досудовому розслідуванні, а також з метою уникнення можливих протиріч у дорученнях слідчого та прокурора, частину першу ст. 41 КПК України необхідно викласти в такій редакції: «1. Оперативні підрозділи органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України здійснюють слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії та дії, передбачені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» у кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора, а підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України – за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури».

5. У зв'язку з перевіркою природою діяльності прокурора при повторному зверненні особи із заявою про кримінальне правопорушення до слідчого, яким не було внесено відомості про кримінальне

правопорушення до ЄРДР, а також з метою можливого подальшого притягнення слідчого до дисциплінарної відповідальності, пропонується викласти п. 1 частини другої ст. 36 КПК України в такій редакції: «1) починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених цим Кодексом, в тому числі й після невнесення слідчим відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення».

6. При проведенні слідчих (розшукових) дій або інших процесуальних дій особисто прокурором фактично припиняється процесуальне керівництво за досудовим розслідуванням як одна з гарантій забезпечення законності при здійсненні кримінального провадження. Тому пропонується доповнити п. 4 частини другої ст. 36 КПК України таким положенням: «У випадку проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій прокурором особисто, матеріали, отримані в результаті проведення таких слідчих (розшукових) та процесуальних дій, повинні бути невідкладно, але не пізніше 24 годин з моменту завершення вказаних дій, передані керівнику відповідного органу прокуратури з метою перевірки законності проведення вказаних дій прокурором».

7. Уточнення законодавця в частині визначення строку затвердження письмового повідомлення про підозру («Письмове повідомлення про підозру вручається в день його складення...») є зайвим. Таке положення не надає додаткових процесуальних гарантій підозрюваному, адже згідно з частиною першою ст. 48 КПК України підозрюваний набуває вказаного процесуального статусу саме з моменту повідомлення про підозру (крім випадків, коли така особа переховується), а не з моменту складення письмового повідомлення про підозру. Тому слід викласти частину першу ст. 278 КПК України в такій редакції: «Письмове повідомлення про підозру вручається слідчим або прокурором, а у випадку неможливості такого вручення – у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень».

8. З метою надання потерпілому більш повних повноважень у частині збирання доказів, а також у зв'язку з наявною колізією КПК України в статтях, які регламентують процесуальні права потерпілого у кримінальному провадженні, пропонується внести зміни до частини третьої ст. 93 КПК України, доповнивши її після слова «потерпілий» словами «його представник та законний представник».

9. З метою більш повного забезпечення прав учасників кримінального провадження впливати на хід кримінального переслідування в частині призначення та проведення експертиз слід внести зміни до ст. 244 КПК України та викласти частину першу в такій редакції: «1. Експертиза проводиться експертною установою, експертом або експертами, за дорученням слідчого судді чи суду, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження, потерпілого, його представника чи законного

представника, або у випадку самостійного залучення експерта, експертної установи або експертів стороною захисту, потерпілим, його представником або законним представником. Не допускається проведення експертизи для з'ясування питань права.» Аналогічні зміни мають бути внесені до ст. ст. 243-244 КПК України.

10. З огляду на те, що саме обвинувальним актом визначається обсяг обвинувачення в суді, відносно лаконічність даного документу, в якому зазначаються лише ті відомості, що дійсно мають значення для визначення меж судового розгляду, а також з метою усунення колізій між ст. 291 та ст. 338 КПК України, необхідно привести у відповідність вказані положення кримінального процесуального закону шляхом розширення підстав для зміни обвинувачення шляхом посилання на положення, які стосуються відомостей обвинувального акту.

11. Потерпілий при підтриманні обвинувачення в суді в якості суб'єкта кримінального переслідування має наступні права: не наполягати на новому судовому засіданні у випадку зміни судді (п. 1 ч. 2 ст. 319 КПК України); на сприяння у забезпеченні явки перекладача, свідка, спеціаліста, експерта шляхом здійснення судового виклику (ч. 2 ст. 327 КПК України); подавати клопотання про обрання, зміну або скасування запобіжного заходу (ч. 1 ст. 331 КПК України); подавати клопотання про проведення певної слідчої (розшукової) дії (ч. 3 ст. 333 КПК України); на дослідження доказів обвинувачення в першу чергу (ч. 1 ст. 349 КПК України); подати клопотання про допит свідка за відсутності певного свідка (ч. 5 ст. 353 КПК України); брати участь у перехресному допиті (ч. 7 ст. 353 КПК України); під час допиту свідка заявляти протест щодо питання іншої сторони (ч. 8 ст. 353 КПК України); заявляти клопотання про допит свідка з використанням технічних засобів з іншого приміщення; брати участь у такому допиті; заявляти заперечення проти проведення допиту свідка в умовах, що унеможливають його ідентифікацію (ч. 9 ст. 353 КПК України); заявляти клопотання про повторний допит свідка (ч. 13 ст. 353 КПК України); першим допитати експерта сторони обвинувачення (ч. 2 ст. 256 КПК України); надавати відомості, які стосуються знань, вмінь, кваліфікації, освіти та підготовки експерта (ч. 5 ст. 356 КПК України).

12. Цивільний позивач в якості суб'єкта кримінального переслідування в суді має право: 1) підтримати цивільний позов або відмовитись від нього; 2) заявляти відводи; 3) подавати докази на підтвердження цивільного позову; 4) брати участь у дослідженні доказів, які стосуються цивільного позову; 5) брати участь у допиті обвинуваченого, свідків, експерта з питань, які стосуються цивільного позову; 6) брати участь у судових дебатах; 7) бути ознайомленим та отримати судові рішення, яким вирішується цивільний позов.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Майлунц Б. Е. Кримінальне переслідування як функція прокурора на стадії досудового розслідування: проблеми ідентифікації. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2014. №3. С. 272-282.
2. Майлунц Б.Е. Суб'єкти кримінального переслідування: поняття та класифікація. [Електронний ресурс] *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 6. С. 368-371. Режим доступу: http://pap.in.ua/6_2017/111.pdf
3. Майлунц Б.Е. Слідчий як суб'єкт кримінального переслідування. *Право і суспільство*. 2018. № 3. С. 263-269.
4. Майлунц Б.Е. Права потерпілого як суб'єкта кримінального переслідування в суді I інстанції. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. №14. С. 176-183.
5. Майлунц Б.Е. Формы уголовного преследования : состояние исследования проблематики. *Leges et Viata*. 2018. №5. С. 119-122.
6. Майлунц Б.Е. Оперативні підрозділи як суб'єкти кримінального переслідування. *Інтернаука. Серія: «Юридичні науки»*. 2018. №3. С. 57-62.
7. Майлунц Б.Е. Прокурор як суб'єкт кримінального переслідування під час визначення меж судового розгляду. *Кримінальний процесуальний кодекс 2012 року: ідеологія та практика правозастосування: колективна монографія. За заг. ред. Ю. П. Аленіна ; відпов. за вип. І. В. Гловюк*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 958-980.
8. Майлунц Б.Е. Зміни у правовому положенні прокурора у кримінальному провадженні (у зв'язку із прийняттям Закону України «Про прокуратуру»). *Теоретичні та практичні проблеми розвитку кримінального права і процесу: матеріали III Всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Івано-Франківськ, 04 грудня 2014 року)*. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2014. С.109-112.
9. Майлунц Б.Э. Следователь как субъект уголовного преследования: проблемы определения по Уголовному процессуальному кодексу Украины. *Борьба с преступностью: теория и практика: тезисы докладов III Международной научно-практической конференции (Могилев, 20 марта 2015 года): в 2-х ч. Ч.2*. Могилев: Могилев. институт МВД, 2015. С.101-103.
10. Майлунц Б.Е. Потерпілий як суб'єкт кримінального переслідування : деякі питання. *Оперативно-розшукова діяльність та кримінальний процес: теоретико-праксиологічний дискурс щодо їх співвідношення в умовах реформування органів внутрішніх справ України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 22-23 квітня 2015 року*. Одеса: ОДУВС, 2015. С. 138-140.

11. Маїлунц Б. Правові наслідки відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення. *Актуальні питання державотворення в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (22 травня 2015 року)*. К.: Прінт-Сервіс, 2015. С. 419-421.

12. Маїлунц Б.Е. Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення за КПК зарубіжних країн : деякі питання. *Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 травня 2015 р., м. Одеса) : у 2 т. Т.2 / відп. ред. М.В. Афанасьєва*. Одеса : Юридична література, 2015. С. 357- 359.

13. Маїлунц Б.Е. Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення: деякі питання. *Сучасне кримінальне провадження України: доктрина, нормативна регламентація та практика функціонування: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 квітня 2015 р.)*, відп. ред.. Ю.П. Аленін. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. С. 188-190.

14. Маїлунц Б.Е. Надання правової допомоги потерпілому як суб'єкту обвинувачення. *Адвокатура: минуле та сучасність: матеріали V Міжнар. наук. конф. (14 листоп. 2015 р., м. Одеса)*, уклад.: І.В. Гловюк, О.В Малахова, Л.Ю. Чекарьова; відп. за вип. М.М. Стоянов. Одеса: Юридична література, 2015. С. 221-223.

15. Маїлунц Б.Е. Повідомлення про підозру слідчими ДБР як одна із форм кримінального переслідування. *Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16 червня 2018 р., м. Одеса*. Одеса : Юридична література, 2018. С. 282-284.

16. Маїлунц Б.Е. Взаємодія слідчого та потерпілого в ході кримінального переслідування. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності : тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 2 березня 2018 року)*. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2018. С. 487-489.

17. Маїлунц Б.Е. Права цивільного позивача як суб'єкта кримінального переслідування під час досудового розслідування. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 2*, відп. ред. Г.О. Ульянова. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 361-364.

АНОТАЦІЯ

Майлунц Б.Е. Суб'єкти кримінального переслідування у досудовому провадженні та у провадженні в суді першої інстанції. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2019.

Дисертація є першим після прийняття КПК України 2012 року спеціальним комплексним дослідженням теоретичних та практичних проблем визначення процесуального статусу та компетенції суб'єктів кримінального переслідування в досудовому розслідуванні та в суді першої інстанції.

У дисертації досліджено категорію кримінального переслідування, поняття його суб'єктів, їх класифікацію та взаємодію між собою. Охарактеризоване процесуальне становище прокурора як суб'єкта кримінального переслідування, визначено можливість здійснення контролю за прокурором у ході самостійного проведення ним слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у досудовому розслідуванні; розкрито особливості процедури повідомлення особі про підозру як один із способів реалізації кримінального переслідування; визначено підстави для зміни обвинувачення прокурором під час судового засідання. Розкрито процесуальні можливості представника та законного представника потерпілого в частині подання доказів в ході кримінального переслідування; з'ясовано особливості процесуального становища потерпілого як суб'єкта кримінального переслідування в судовому засіданні. Виділено та охарактеризовано специфіку процесуального статусу цивільного позивача при реалізації ним кримінального переслідування.

У дисертації розроблено теоретичну концепцію суб'єктів кримінального переслідування у досудовому провадженні та в суді першої інстанції, сформульовано науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення положень чинного КПК України в частині регламентації їх діяльності.

Ключові слова: кримінальне переслідування, прокурор, слідчий, оперативні підрозділи, потерпілий, цивільний позивач, досудове розслідування, підготовче провадження, судовий розгляд.

АННОТАЦИЯ

Майлунц Б.Э. Субъекты уголовного преследования в досудебном производстве и в производстве в суде первой инстанции. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика;

судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2019.

Диссертация является первым после принятия УПК Украины 2012 года специальным комплексным исследованием теоретических и практических проблем определения процессуального статуса и компетенции субъектов уголовного преследования в досудебном расследовании и в суде первой инстанции.

Охарактеризовано процессуальное положение прокурора как субъекта уголовного преследования, определена возможность осуществления контроля за прокурором во время самостоятельного проведения им следственных (розыскных) действий и негласных следственных (розыскных) действий в досудебном расследовании; раскрыты особенности процедуры уведомления лицу о подозрении как один из способов реализации уголовного преследования; определены основания для изменения обвинения прокурором в ходе судебного заседания. Раскрыты процессуальные возможности представителя и законного представителя потерпевшего в части представления доказательств в ходе уголовного преследования; раскрыты особенности процессуального положения потерпевшего как субъекта уголовного преследования в судебном заседании. Выделена и раскрыта специфика процессуального статуса гражданского истца при реализации им уголовного преследования.

В диссертации разработана теоретическая концепция субъектов уголовного преследования в досудебном производстве и в суде первой инстанции, сформулированы научно-практические рекомендации по совершенствованию положений действующего УПК Украины в части регламентации их деятельности.

Ключевые слова: уголовное преследование, прокурор, следователь, оперативные подразделения, потерпевший, гражданский истец, досудебное расследование, подготовительное производство, судебное разбирательство.

SUMMARY

Mailunts B.E. Subjects of criminal prosecution during pre-trial investigation and in the court of first instance. – Manuscript.

The thesis for a Candidate of Law Degree, speciality 12.00.09 – Criminal Process and Criminalistics, Forensic Examination, Operation search activity. – National University «Odessa Law Academy», Odesa, 2019.

Dissertation is the first special comprehensive study of theoretical and practical problems of determining the procedural status and competence of subjects of criminal prosecution during the pre-trial investigation and in the court of first instance after the adoption of the CPC of Ukraine in 2012.

In the dissertation concepts, legal nature and types of criminal prosecution, concept of subjects of criminal prosecution, their classification and interaction

with each other, as well as the peculiarities of participation of all subjects of criminal prosecution during pre-trial investigation, preparatory proceedings and trial were investigated.

Subjects of criminal prosecution are defined as participants in criminal proceedings that carry out the function of criminal prosecution, on other words, they carry out activities for the establishment of a specific person who committed a criminal offense and for the disclosure of this person in pre-trial investigation and proving his guilt in court through the exercise of state powers or rights, which they have according to criminal procedural law. Classification is carried out depending on the interest in prosecution, depending on the stages in which they can use their rights and powers within the framework of criminal prosecution and on the basis of initiation of participation in criminal prosecution.

It was proved that the head of pre-trial investigation agency was unjustifiably referred in paragraph 19 of Part 1 of Article 3 of the CPC to the prosecution side and can not be recognized as the subject of criminal prosecution.

It is substantiated that a civil plaintiff is the subject of criminal prosecution, since: compensation for the victim's damage depends on whether the person's guilt in the court has been proved, which is one of the determining elements of the criminal prosecution; the basis of the criminal procedural activity of a civil plaintiff in criminal proceedings is the successful implementation of function of criminal prosecution; while maintaining a civil action, his activity is actually aimed at promoting the function of criminal prosecution in a criminal proceeding; the civil plaintiff, given the specific position in the criminal proceedings, may have evidences that were not known to the investigator and could help to prove the guilty of the suspect (accused), the maintenance of a civil action may significantly affect the course of the whole criminal proceedings and, as a consequence, the prosecution.

The author established that among the powers of the prosecutor, which are provided in Part 2 of Art. 36 of the CPC, powers within the framework of criminal prosecution include following: independently initiate a pre-trial investigation; personally conduct investigative (search) actions, covert investigative (search) actions; submit an application for investigative (search) actions, covert investigators (searches) to the investigator; notify the person about the suspicion, submit an indictment or a motion to impose compulsory medical measures. An expanded interpretation of Part 1 of Article 291 of the CPC as part of the definition of unlimited list of grounds for drawing up an indictment by the prosecutor was established.

It was established that victim's refusal to prosecute in a criminal proceeding in the form of a private prosecution can be either written or oral. At the same time, such a refusal must in any case be recorded in the materials of criminal proceedings. Therefore, in the event of an oral refusal of the prosecution to the investigator or prosecutor, it is expedient to submit a record

of the refusal of victim from the prosecution. In such protocol, in addition to the text of victim's refusal, the legal consequences of such a refusal must be indicated, and the victim himself must testify in written form that he understand such consequences. If necessary, the investigator or prosecutor must explain to victim what the consequences of refusal of prosecution will be. If the refusal is expressed in written form, victim must make a corresponding application for refusing and submit it to prosecute an investigator or prosecutor. An unified list of victim's rights, which he can use in the case of prosecution's self-sustaining in court, is offered.

It was established that the civil plaintiff as a subject of criminal prosecution in court has the right: to support or refuse a civil action; to declare drains; to submit evidence for the confirmation of a civil suit; to participate in the study of evidence relating to a civil suit; to participate in the interrogation of the accused, witnesses, and expert on matters relating to civil action; to participate in court debates; to be acquainted and receive a judicial decision that is being settled in a civil suit.

In the dissertation author developed the theoretical concept of subjects of criminal prosecution during pre-trial investigation and in the court of first instance, formulated scientific and practical recommendations on the improvement of current CPC of Ukraine in terms of regulation of their activities.

Key words: prosecution, prosecutor, investigator, operational units, victim, civil plaintiff, pre-trial investigation, preparatory proceedings, trial.

Підписано до друку 15.01.2019.
Формат 60х90/16. Ум.-друк. арк. 0,9. Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
Свідectво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.2002 р.
65009, м. Одеса, вул. Зоопаркова, 25. Тел. 7777-591.